

Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

Mida Eesti rahvas tegelikult sööb?

Rahvastiku toitumise uuring 2014
metoodika ja tulemused

Eha Nurk

- *WHO toetusel 1997. a toitumise uuring*
 - *Balti riikide täiskasvanud rahvastik*
 - *16-64 aastased*
 - *Eestist 2108 inimest*
- *tervisekäitumine*
- *24 h toidu tarbimise uuring meenusmeetodil*
- *kaalu ja pikkuse mõõtmine*

Rahvastiku toitumise uuringu eesmärk

usaldusväärsete ja piisavate toitumist ja toidu koostist käsitlevate andmete kogumine, mis on küllaldase täpsusega rahvastiku tasemel üksikisiku tasandil riskihindamise läbiviimiseks

- Tasakaalustamata toitumine
- Toiduohutus
- Muutused üle aja

Rahvastiku toitumise uuring

- **esinduslik valim**
- **andmed üksikisiku täpsusega**
- **üldistatav riskihindamise teostamiseks**
- **terviklik toitumine** (sh väljaspool kodu tarbitavad toidud, joogivesi, toidulisandid)
- **lühi- ja pikaajaline toitumine**
- **toiduohutus:** tootmisviis, valmistusviis, säilitusviis, toitainete saadavus, rikastamine, lisa- ja saasteainete saadavus, kasutatud pakkematerjalid

- **Rahvastikuregister**

- Juhuvalim

- vanus, sugu, rahvus, elukoht

- **N = 8940**

- Lapsed 4 k - 10 a, N = 2340

- < 1 a, N = 400 + imetavad emad
- 1-3 a, N = 840
- 4-10 a, N = 1100

- Noorukid ja täiskasvanud, N = 6600

- 11-17 a, N = 800
- 18-64 a, N = 5000
- 65-74 a, N = 800

Valimi jaotus ja osalusprotsent

Vanus	Eesmärk	Osalejate arv	Lõplik osalejate arv
4-11 k	520	537	523
+ imetavad emad	400	419	406
1-2 a	460	292	278
3-6 a	680	579	542
7-10 a	680	313	295
11-17 a	800	350	316
18-64 a	5000	2442	2200
65-74 a	800	593	541

Osalusprotsent: lapsed - 35,1 %
noored ja täiskasvanud - 24,1 %

Metoodika

- Neli aastaaega ja seitse nädalapäeva
- Kaks küsitlust kahel mittejärjestikusel päeval, u kahe nädalase vahega
 - CAPI meetod (*computer assisted personal interview*)
 - NutriData pro
- Isetäidetav toitumise tarbimise sagedusküsimustik möödunud aasta kohta

Küsitlus

- 24 h toitumine
 - toidupäevik (4 k-10 a)
 - meenusmeetodil (11-74 a)
- Toiduohutus
 - kaubamärk
 - valmistus- ja säilitusviisid
 - kasutatud pakkematerjalid
- Toitainete omastamist mõjutavad elustiili tegurid: kehaline aktiivsus, suitsetamine
- Sotsiaal-demograafilised näitajad
- Antropomeetrilised näitajad

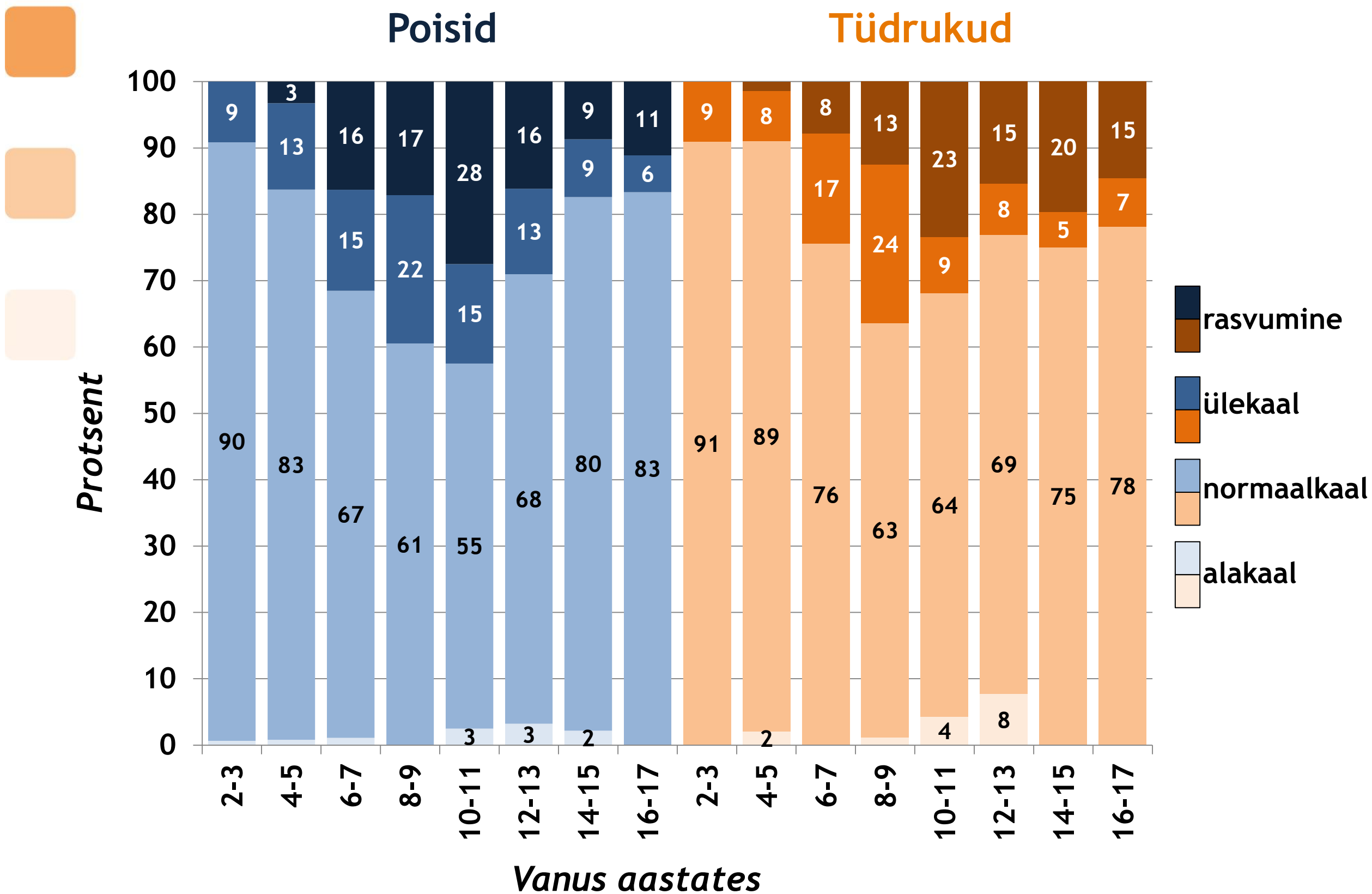

Tulemus

Esinduslik andmebaas:

- riskihinnangud
 - vastavus toitumissoovitustele
 - toiduohutus: toit-, lisa- ja saasteainete saadavus
- erinevaid vajadusi katvad sekkumismeetmed
- kaasatus Euroopa Toiduohutusameti hinnangutesse
- teadustöö

Laste kehamassiindeks

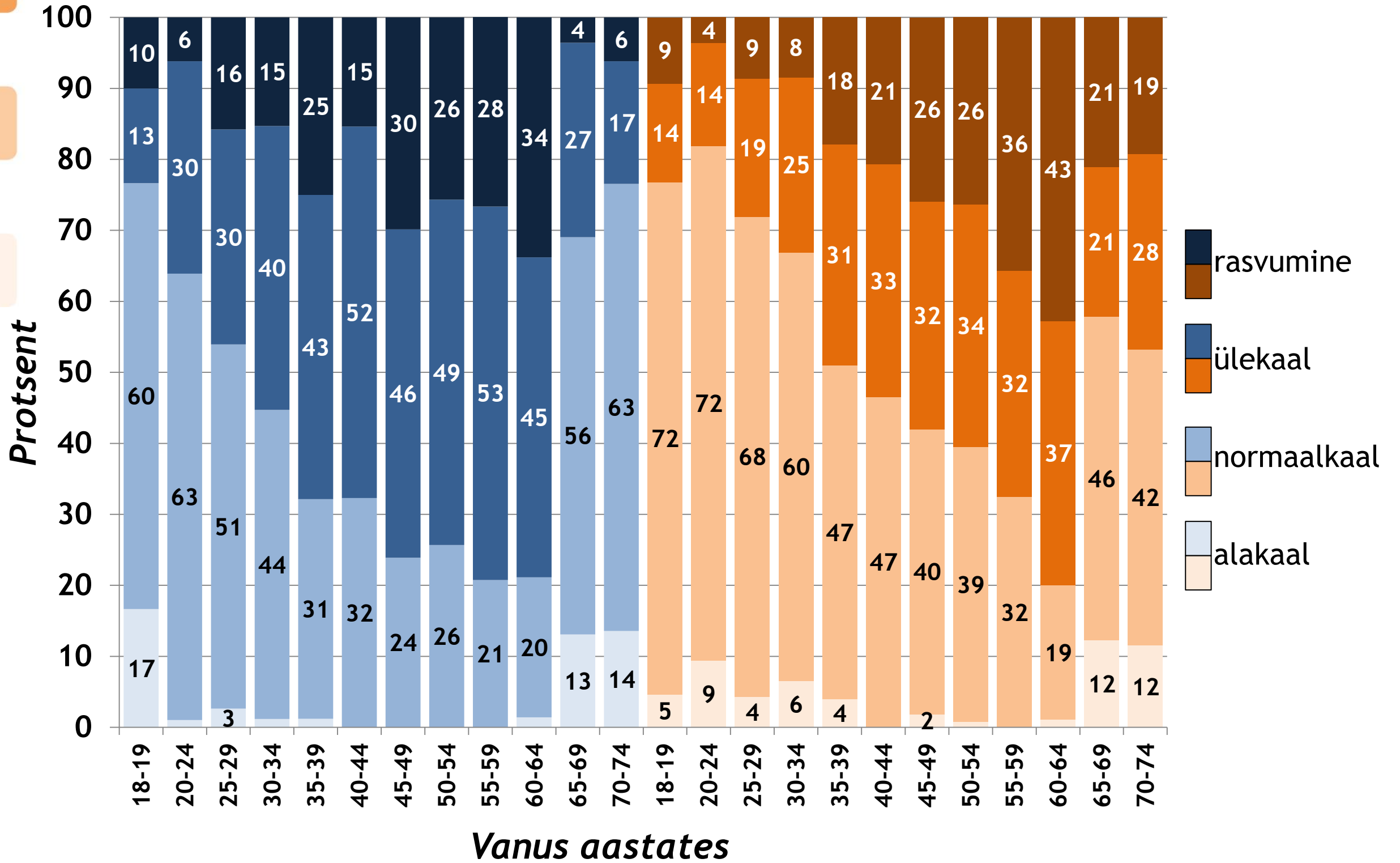

Täiskasvanute kehamassiindeks

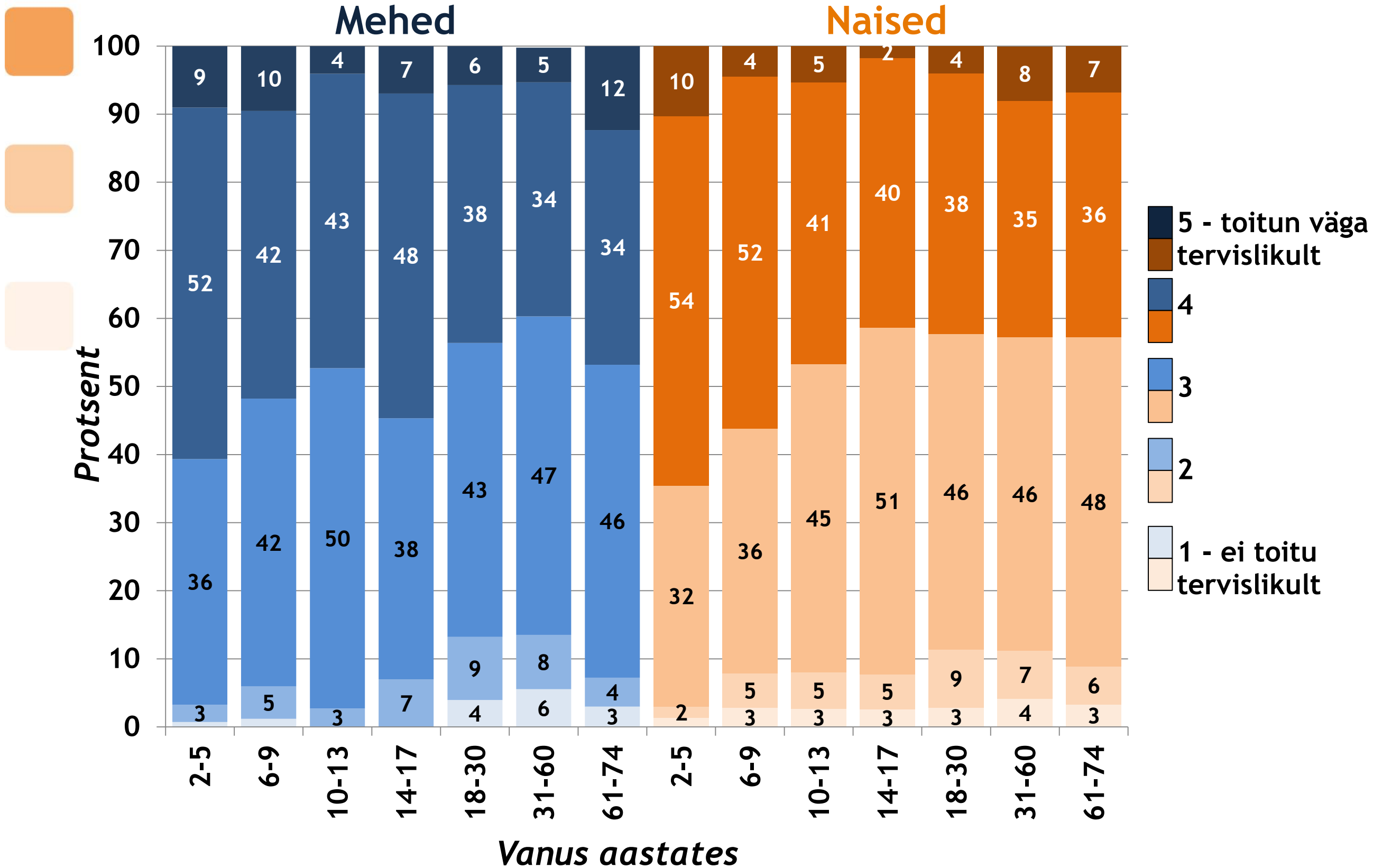
Mehed

Naised

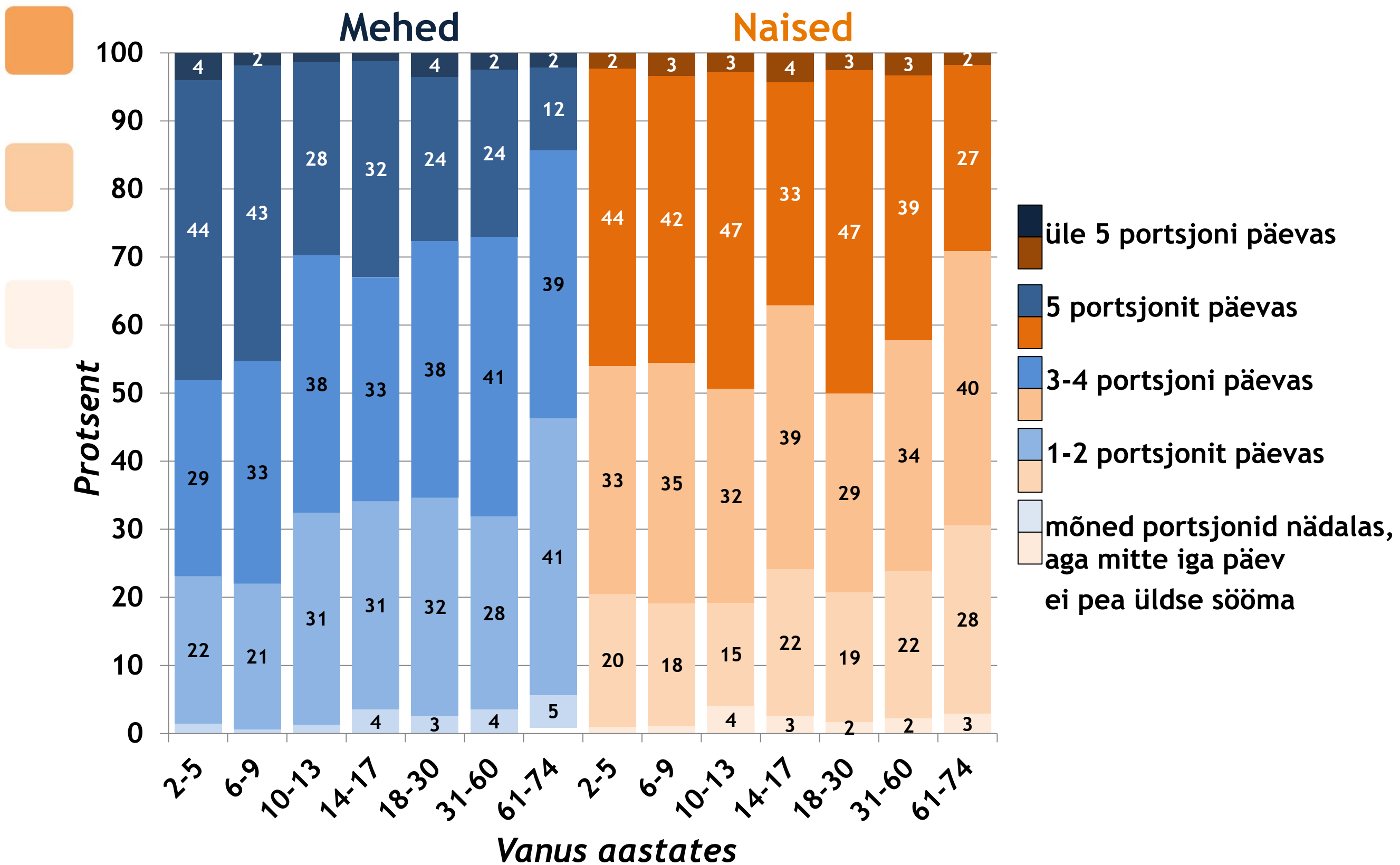

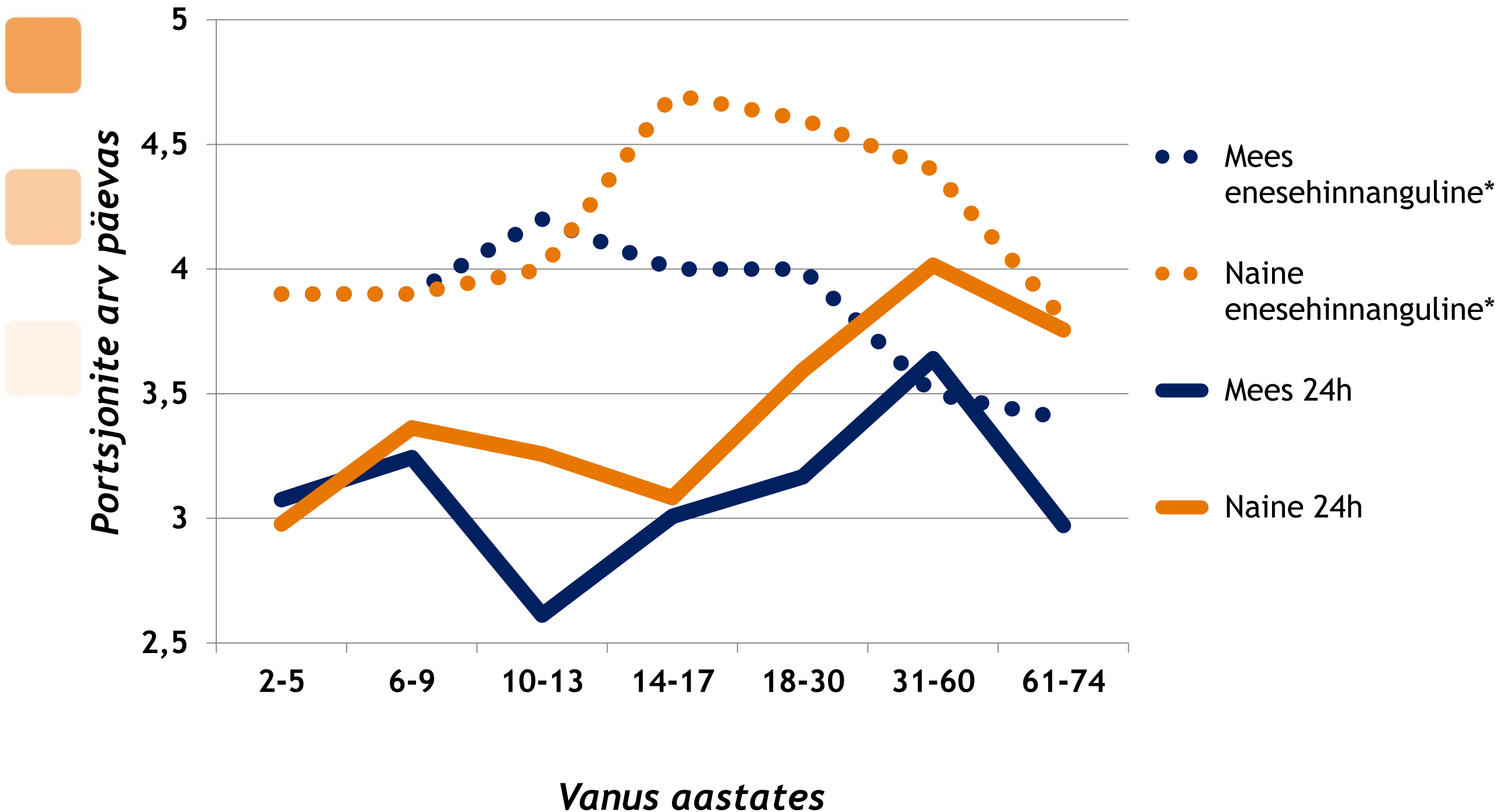
Kas Te toitute (Teie laps toitub) enda arvates tervislikult?

Kui palju peaks iga päev sööma puu- ja köögivilju?

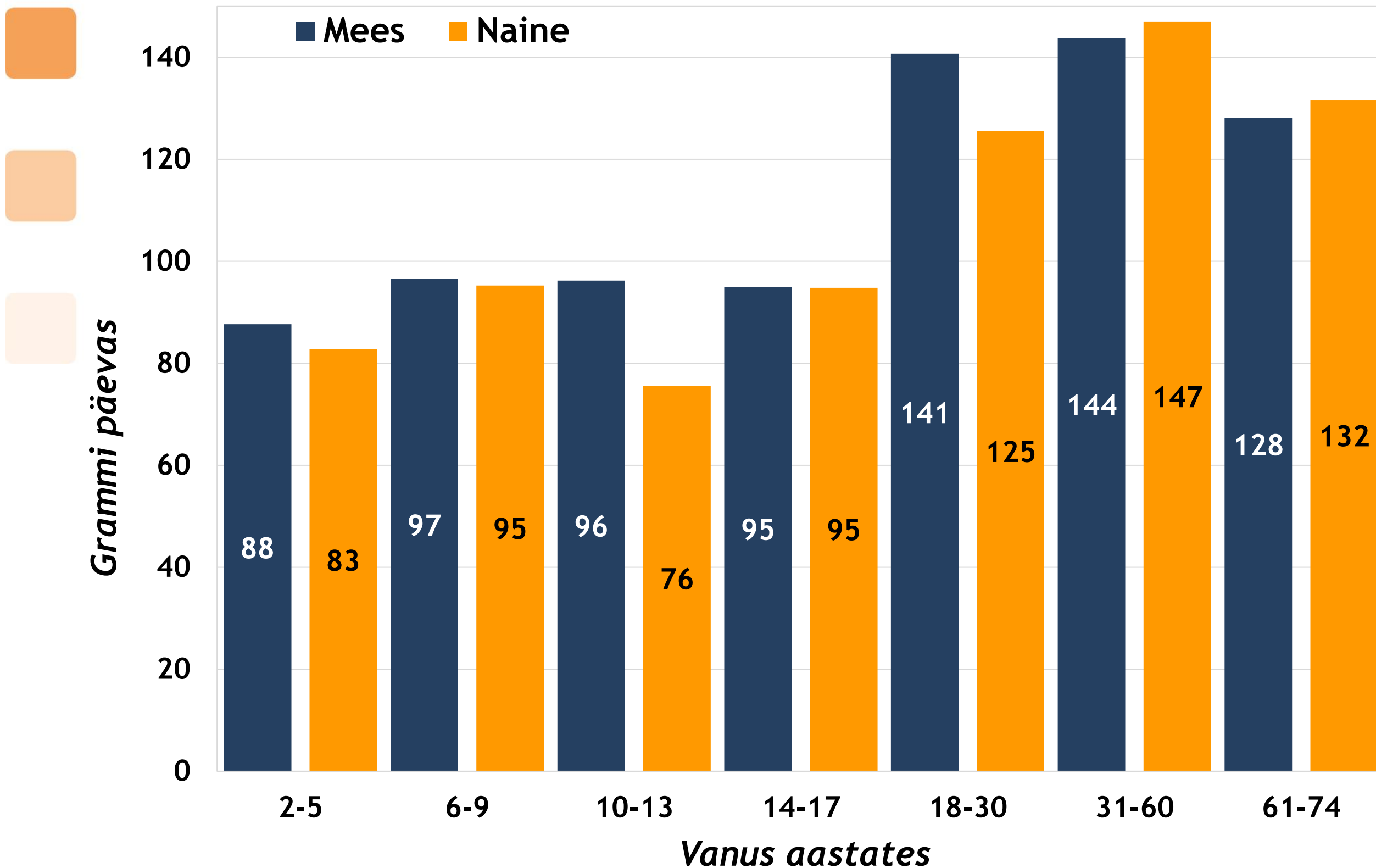

Puu- ja köögiviljade tarbimine

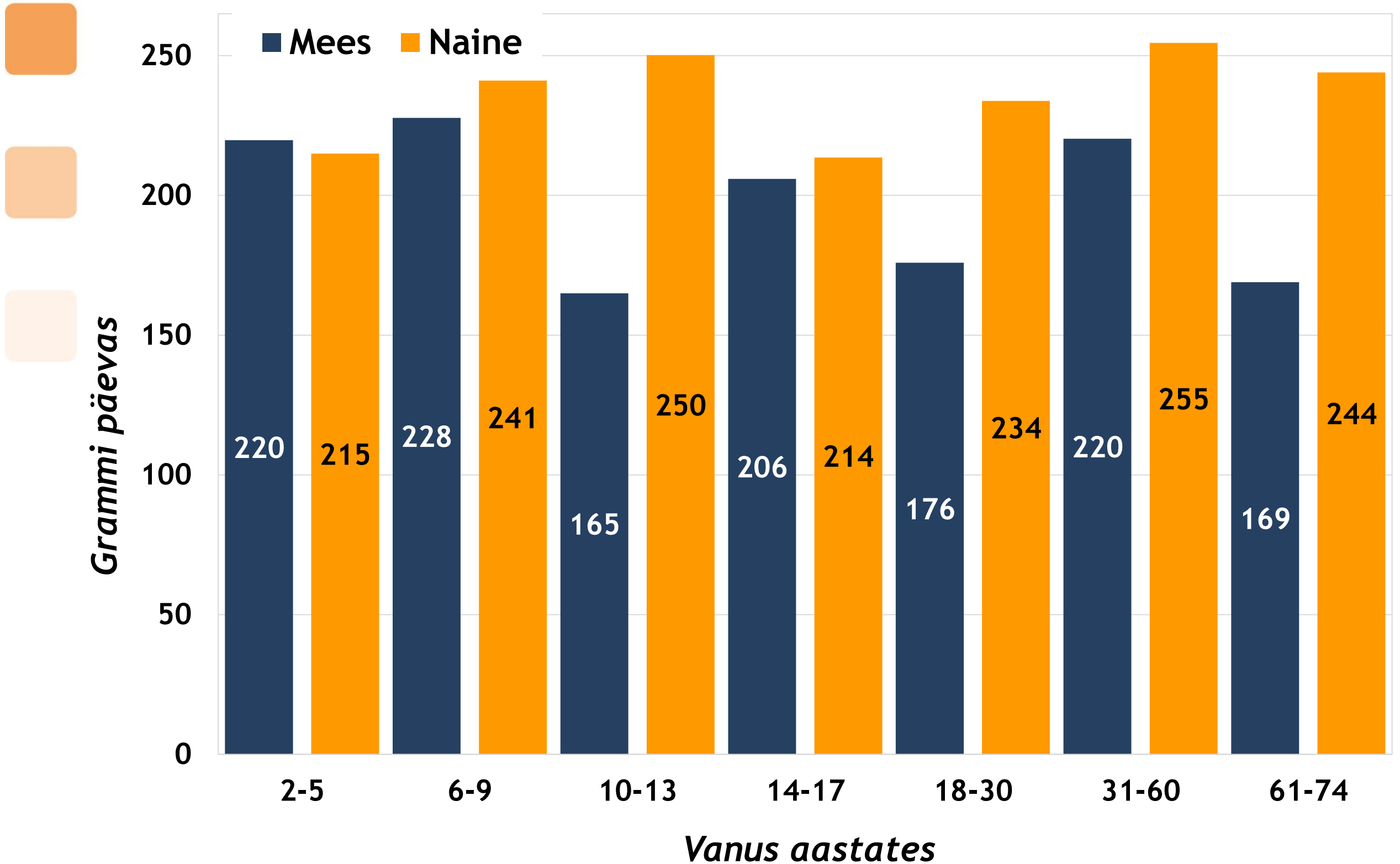
* Mitu portsjonit köögivilju (va kartul) Te sööte keskmiselt päevas?
Mitu portsjonit puuvilju (va mahlad) Te sööte keskmiselt päevas?

Köögiviljad

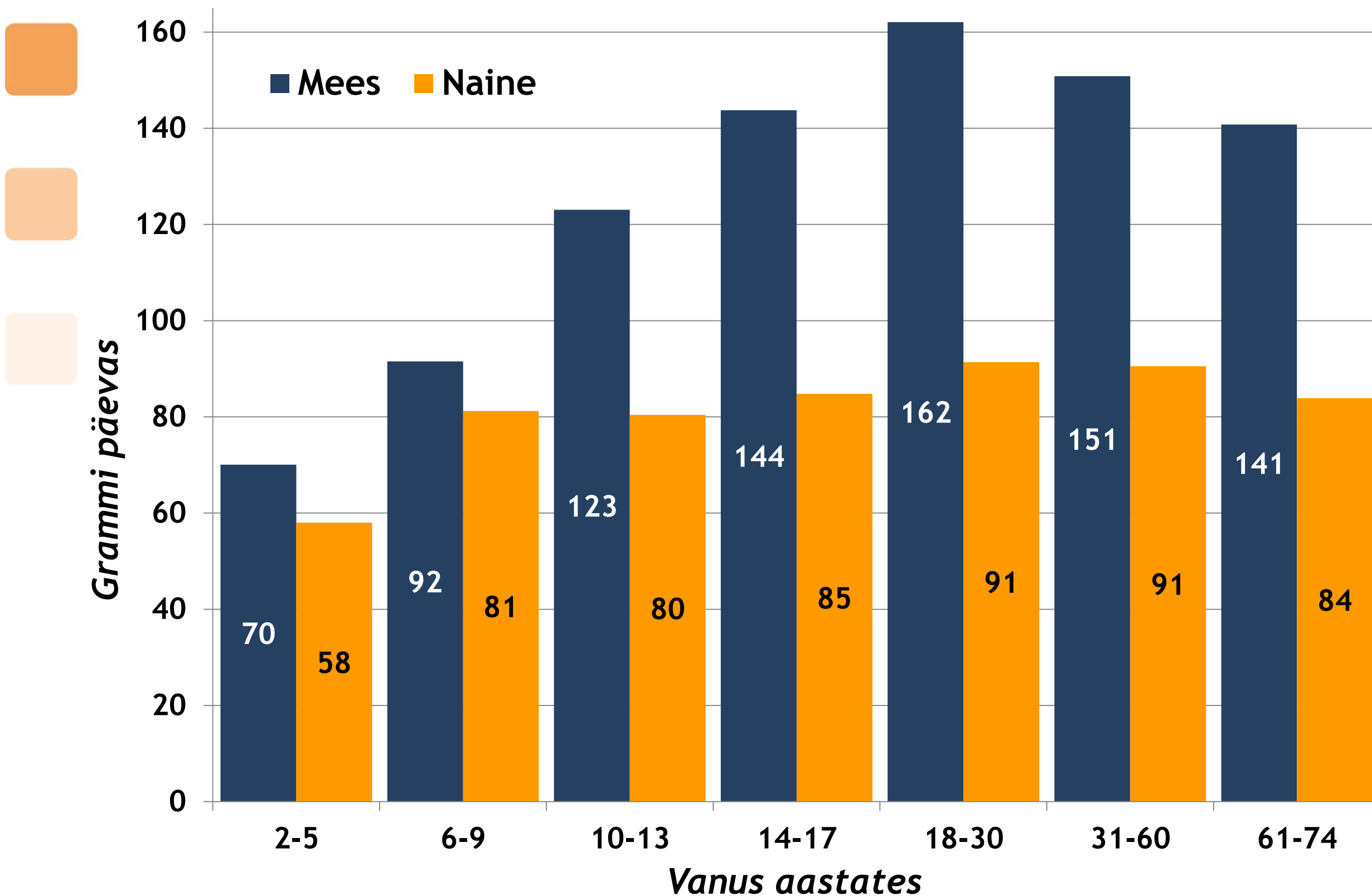

Puuviljad

Liha ja lihatooted

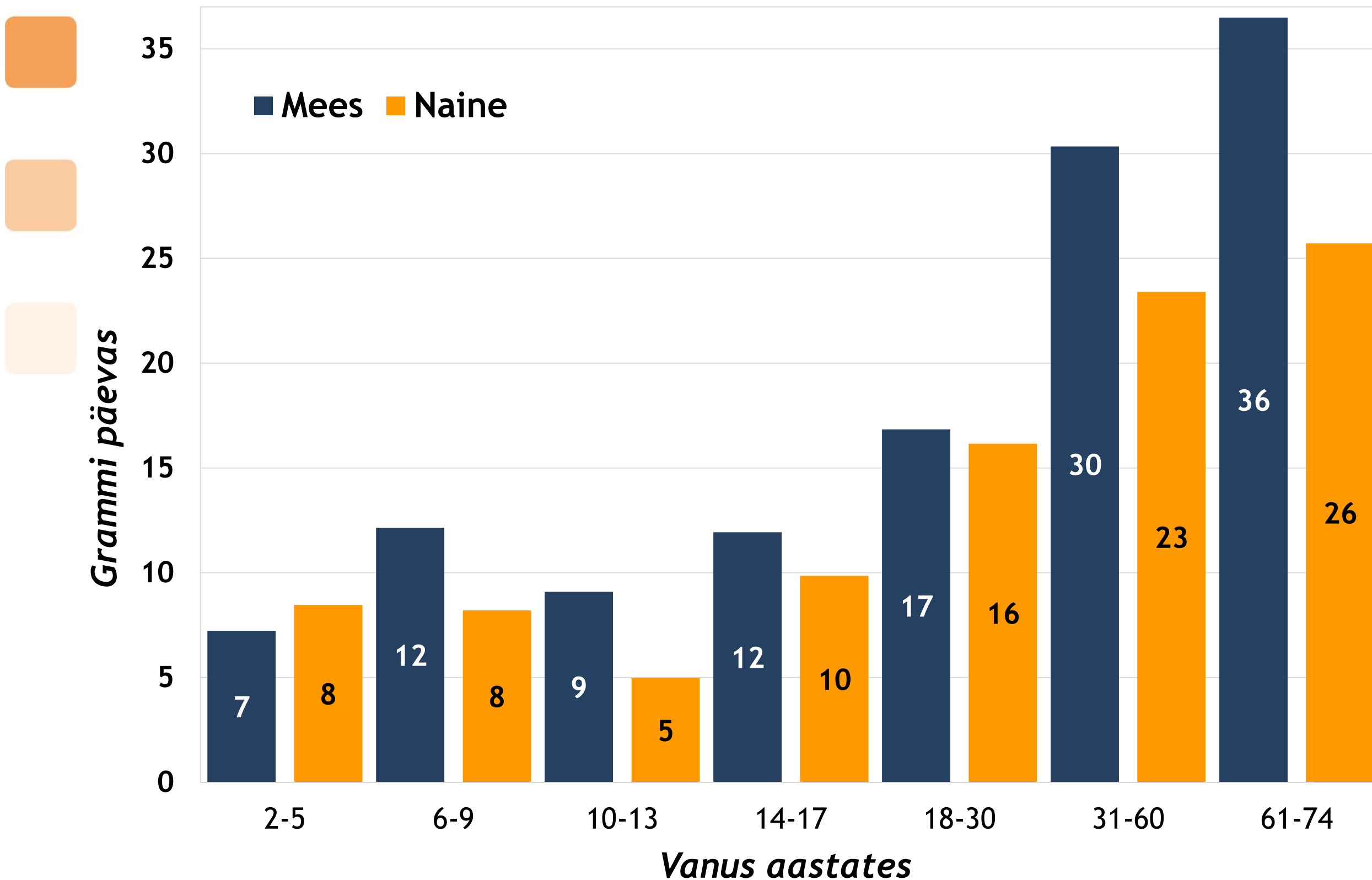

Sagedamini tarbitud lihatooted

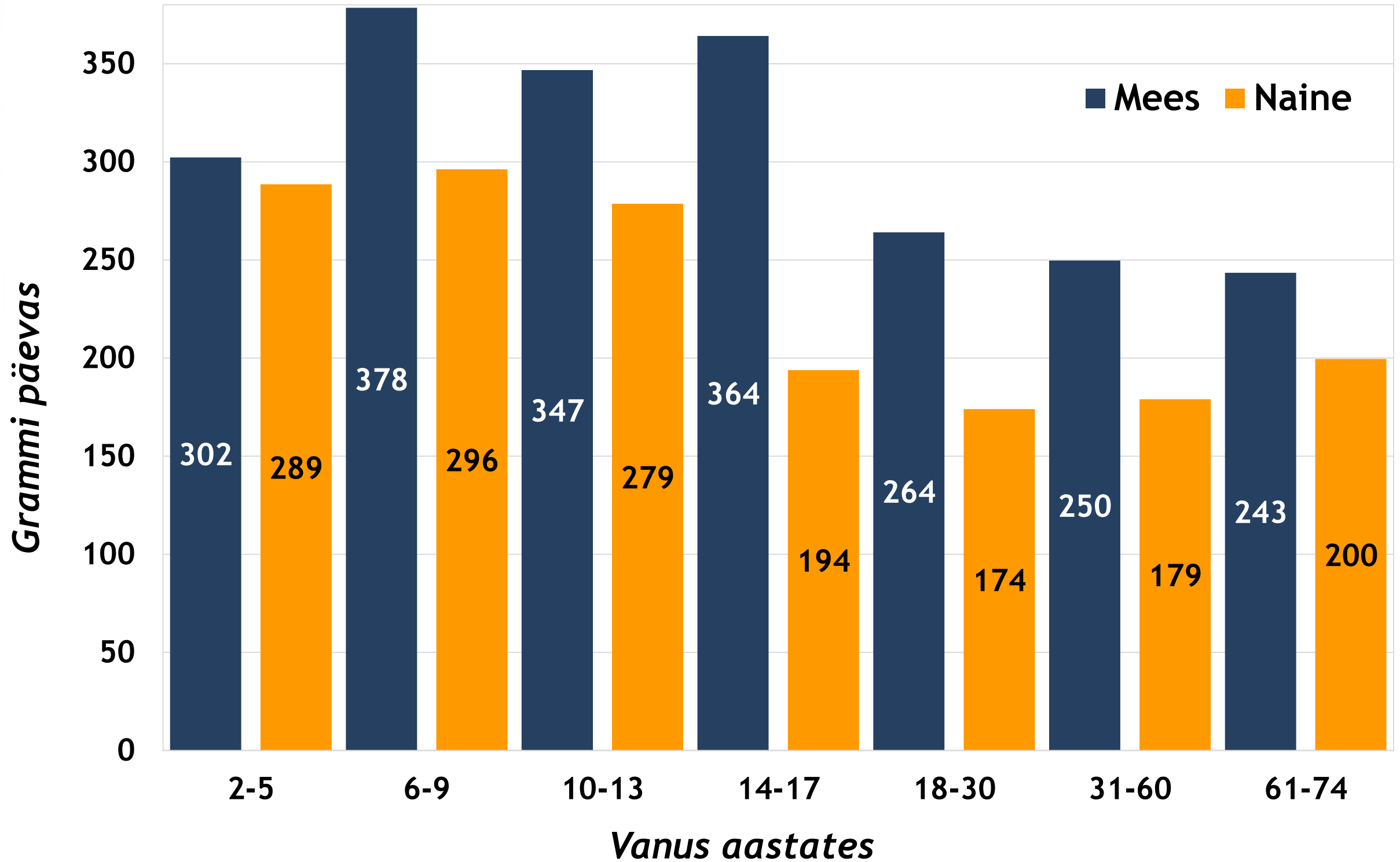
	2-9a	10-17a	18-30a	31-60a	61-74a
Sealiha		Tooted sea-, veise jm lihast	Tooted sea-, veise jm lihast	Tooted sea-, veise jm lihast	Tooted sea-, veise jm lihast
Viinerid, keeduvorstid		Viinerid, keeduvorstid	Sealiha	Sealiha	Sealiha
Tooted sea-, veise jm lihast		Sealiha	Viinerid, keeduvorstid	Viinerid, keeduvorstid	Viinerid, keeduvorstid
Segahakkliha		Veise- ja vasikaliha	Veise- ja vasikaliha	Segahakkliha	Segahakkliha
Veise- ja vasikaliha		Segahakkliha	Segahakkliha	Veise- ja vasikaliha	Veise- ja vasikaliha
Kanaliha		Kanaliha	Kanaliha	Kanaliha	Kanaliha

Kala ja kalatooted

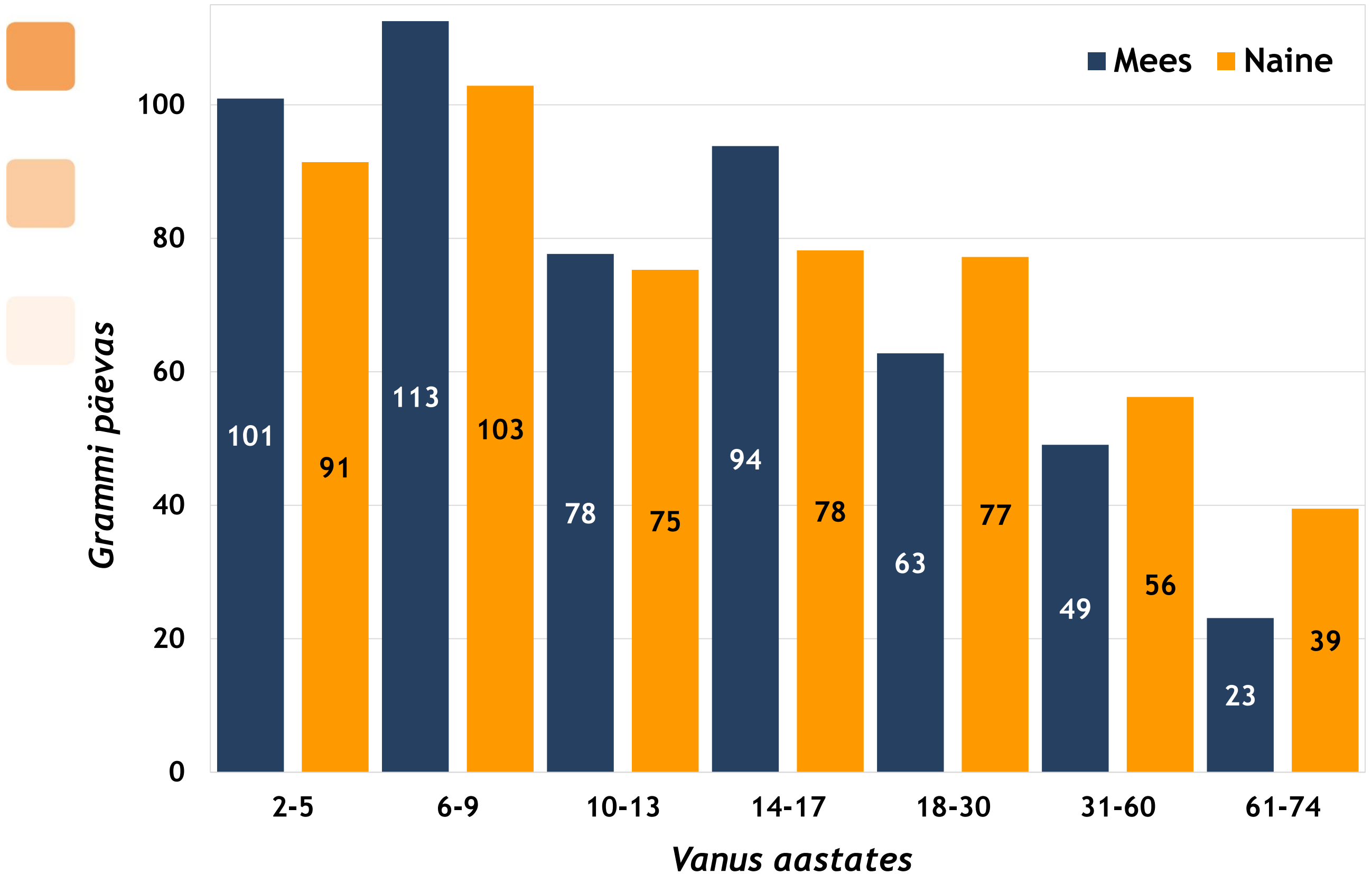

Piim ja maitsestatamata piimatooted

Maitsestatud piimatooted

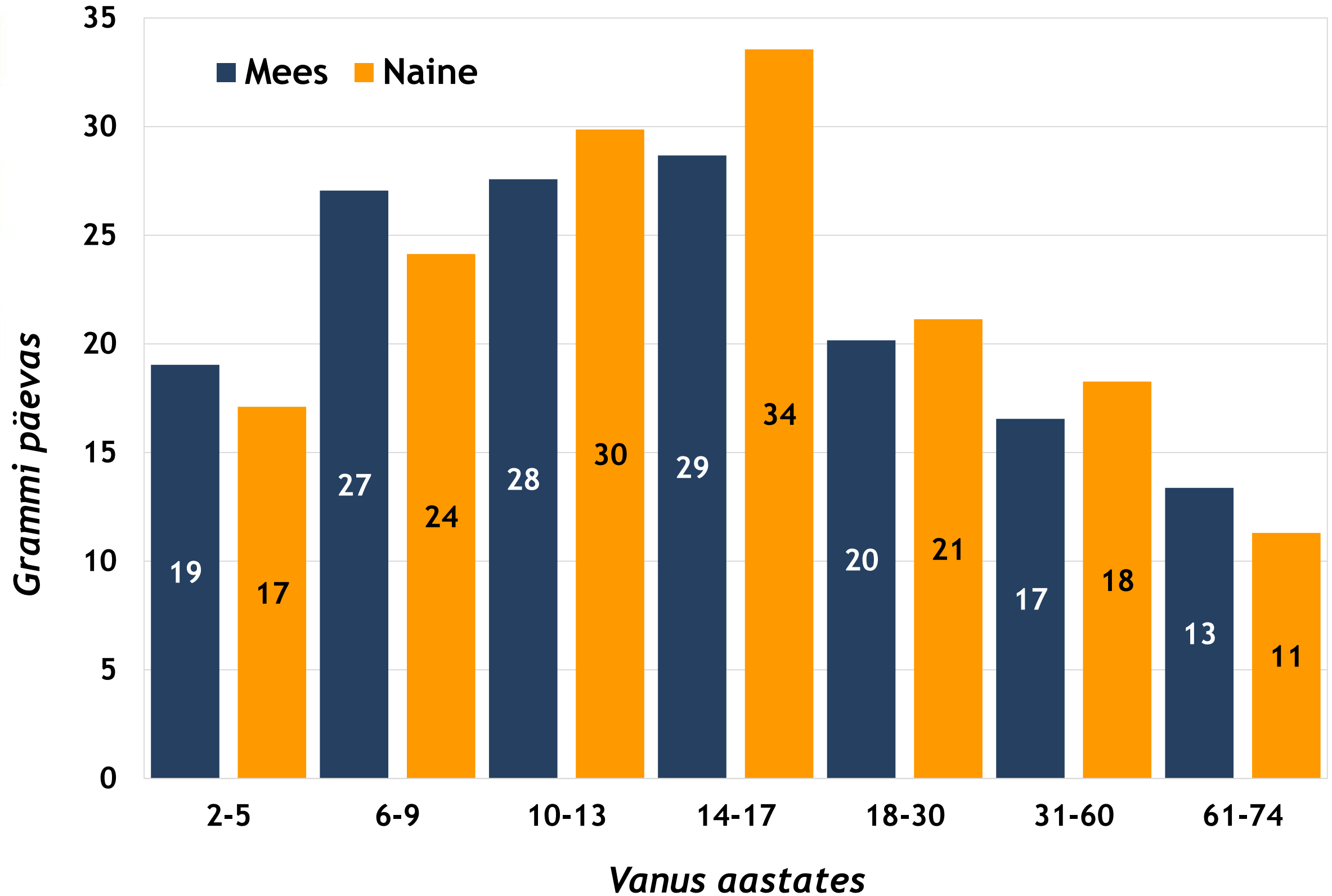
Sagedamini tarbitud piimatooted

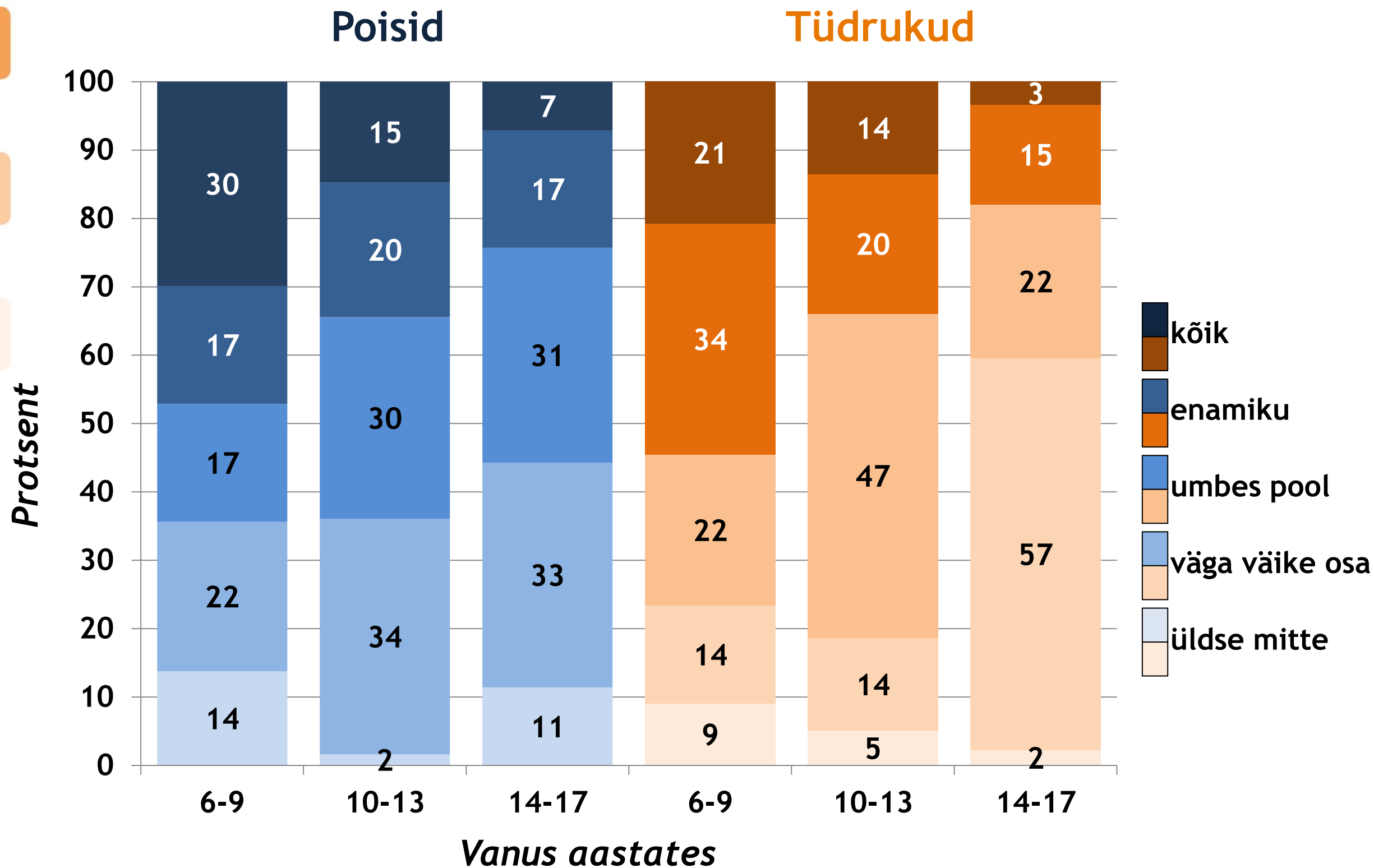
	2-9a	10-17a	18-30a	31-60a	61-74a
	Piim	Piim	Piim	Piim	Piim
	Maitsestatud piimatooted	Maitsestatud piimatooted	Juustud	Juustud	Juustud
	Hapukoor, dipikastmed	Hapukoor, dipikastmed	Hapukoor, dipikastmed	Hapukoor, dipikastmed	Hapukoor, dipikastmed
	Juustud	Juustud	Maitsestatud piimatooted	Maitsestatud piimatooted	Muud koored, kohvikoor
	Maitsestatamata kohupiimatooted, kodujuust	Muud koored, kohvikoor	Maitsestatamata kohupiimatooted, kodujuust	Muud koored, kohvikoor	Maitsestatud piimatooted

Maiustused

Taskuraha kasutamine maiustustele*

* Kui suure osa oma taskurahast kulutad Sa maiustuste, karastus- ja energiajookide, näksimiste jms peale?

Sagedamini tarbitud saia- ja leivatooted

	2-9a	10-17a	18-30a	31-60a	61-74a
	Rukkileib	Sai, lavaš, kuklid	Rukkileib	Rukkileib	Rukkileib
	Sai, lavaš, kuklid	Rukkileib	Sai, lavaš, kuklid	Sai, lavaš, kuklid	Sai, lavaš, kuklid
	Sepik, täisterasai	Sepik, täisterasai	Sepik, täisterasai	Sepik, täisterasai	Sepik, täisterasai
	Peenleib	Peenleib	Peenleib	Peenleib	Peenleib

Sagedamini tarbitud praelisand

2-9a	10-17a	18-30a	31-60a	61-74a
Kartul	Kartul	Kartul	Kartul	Kartul
Pastatooted	Pastatooted	Pastatooted	Pastatooted	Pastatooted
Riis	Riis	Riis	Riis	Riis
Tatar	Tatar	Tatar	Tatar	Tatar

Kokkuvõte

1997 (*Pomerlau et al 2000*)

2014

Söö rohkem köögivilju

++

Söö rohkem puuvilju

—

Tarbi rohkem piima ja piimatooteid

+

Söö rohkem kala

++

Söö rohkem linnuliha

+

Piira maiustuste tarbimist

+

Liis Kambek

Sirje Vaask, Tiiu Liebert - Tallinna Tehnikaülikool
Katrin Lõhmus - Maaeluministeerium
Heneli Lamp - Veterinaar- ja Toiduamet
Tagli Pitsi - Tervise Arengu Instituut

Marge Saamel

Keiu Nelis

Madli Martverk

Merike Lauri
Liis Nelis
Meelis Kivisild
Katrin Weiss

TTÜ tudengid: **Heidi Roos**

Kadri Luik
Änn Jõgi
Angelika Kärber

Natalja Gluškova
Ann Jõelet

Gerli Hummel
Annika Veimer

Anneken Metsoja
Marina Dõdorova
Kristin Tammvee

Ksenia Ksentitskaja
Kaili Tammeveski
Kristi Unt

Uuringut rahastasid

EFSA Harmonisation Collaboration
Food Consumption European Food Safety Authority
EUMenu
Survey Diet

 efsa
European Food Safety Authority

 Eesti Teadusagentuur
Estonian Research Council

TerVE

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

MAAELUMINISTEERIUM

Hilisemad küsimused ja tähelepanekud:
eha.nurk@tai.ee